

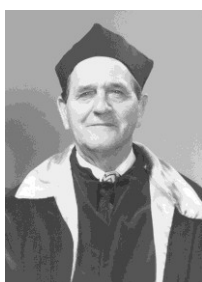

Wspomnienie zasłużonych Profesorów Katedry Plastycznej Przeróbki Metali, których rocznica śmierci przypada w 2015 roku

---

Przypomniane zostaną sylwetki zasłużonych profesorów Katedry Plastycznej Przeróbki Metali, którzy niestety już zmarli, a w 2015 roku przypadają rocznice ich zgonów:

- ▲ 2 stycznia – 10-lecie śmierci prof. zw. dr hab. inż. Piotra Wasiunyka,
- ▲ 2 lipca – 40-lecie śmierci prof. dr hab. inż. Jana Madeja,
- ▲ 22 grudnia – 20-lecie śmierci prof. zw. dr hab. inż. Lucjana Sadoka.

Prof. zw. dr hab. inż. Piotr Wasiunyk (1911-2005)

Dyscyplina naukowa: metalurgia

Specjalność naukowa: przeróbka plastyczna metali, kuźnictwo

Piotr Wasiunyk (ur. 14 lutego 1911 w Porzeczcu na Grodzieńszczyźnie na Białorusi, zm. 2 stycznia 2005 w Jaśle) – polski specjalista od przeróbki plastycznej metali w zakresie technologii kuźnictwa, emerytowany profesor Akademii Górniczo-Hutniczej, wieloletni kierownik studium doktoranckiego na Wydziale Metalurgicznym AGH, autor wielu publikacji naukowych i podręczników, zarówno dla technicznych szkół średnich, jak i wyższych akademickich.

Biografia

Absolwent Wydz. Mechanicznego na Politechnice Lwowskiej (1939). Zaraz po studiach rozpoczął pracę zawodową, pracując jako konstruktor w Zakładach Kolejowych (1940-45). Następnie był zatrudniony w przemyśle maszynowym jako technolog przeróbki plastycznej, m.in. był głównym technologiem w Kuźni Ustroń (1945-56). Jego oryginalne rozwiązania – poparte rozważaniami teoretycznymi, zaowocowały nowatorską technologią kucia na kuźniarkach piast rowerowych i innych detali maszyn o zbliżonym kształcie oraz pierścieni łożysk tocznych.

Pracę naukową rozpoczął jako wykładowca na Wydziale Metalurgicznym AGH (1953-56). Następnie pracował w Katedrze Przeróbki Plastycznej na stanowiskach: zastępcy profesora (1956-65), docenta (1965-72), profesora tytularnego (1972-77) i profesora zwyczajnego (1977-80). W latach 1969-80 pracował – po reorganizacji Wydziału Metalurgicznego AGH, w Zakładzie Plastycznej Przeróbki Metali.

Pracę doktorską pt. „Siła odkształcenia przy kuciu pierścieni łożysk tocznych na kuźniarkach” wykonał pod kierunkiem prof. zw. dr inż. Zygmunta Jasiewicza i obronił na macierzystym wydziale w 1961 roku. Jego praca habilitacyjna pt. „Rozkład i wielkość naprężeń przy kuciu odkuwek w matrycach zamkniętych” – obroniona w 1964 roku, była pierwszą tego typu pracą, wykonaną przez pracownika naukowego Katedry Plastycznej Przeróbki Metali.

Dogłębna wiedza teoretyczna i technologiczna w zakresie procesów przeróbki plastycznej, połączona z uprzednią wieloletnią praktyką przemysłową, stanowiły podstawowe Jego atuty jako uczonego i nauczyciela akademickiego. Pozwalało to na podejmowanie nowatorskich rozwiązań problemów technicznych w zakładach przemysłowych i było impulsem dla wielu technologów, którzy zostawali później doktorantami pod opieką Profesora.

Odzwierciedleniem jego wszechstronnych zainteresowań naukowych – jako twórcy wielu nowych metod przeróbki plastycznej, był dorobek, który po sobie pozostawił. W zakresie technologii obróbki plastycznej metali i teorii plastycznego płynięcia podczas kucia metali był autorem 100 publikacji, 8 podręczników, 2 patentów. Szereg prac doktorskich wykonanych pod Jego kierunkiem dotyczyły m.in. kucia w warunkach izotermicznych, kucia materiałów w stanie nadplastycznym oraz procesów tiksformingu. Był promotorem kilkuset prac inżynierskich i magisterskich. Wykształcił kilkunastu doktorów, obecnie pracowników w różnych szkołach wyższych i placówkach naukowych w kraju i za granicą oraz w przemyśle. W latach 70. i 80. XX wieku opracował kilka podręczników (wielokrotnie wznawianych) dla technicznych szkół średnich, dotyczących podstawowych technologii procesów przeróbki plastycznej metali i pracowni technicznej:

- ▲ Jarocki J., Wasiuńk P.: Kuźnictwo i prasownictwo. cz. I, cz. II. PWT, Warszawa, 1957
- ▲ Wasiuńk P.: Konstrukcja matryc na kuźniarki. PWT, Warszawa, 1958
- ▲ Wasiuńk P.: Kucie na kuźniarkach. WNT, Warszawa, 1973
- ▲ Wasiuńk P.: Walcownictwo i ciagarstwo. WSiP, Warszawa, 1978
- ▲ Wasiuńk P.: Pracownia techniczna przeróbki plastycznej stali. WSiP, Warszawa, 1981
- ▲ Wasiuńk P., Jarocki J.: Kuźnictwo i prasownictwo. WSiP, Warszawa, 1991

Prof. Piotr Wasiuńk podczas Jubileuszu 70. Jego urodzin, obchodzonego w 1980 roku. W tle widoczni (od lewej): dr inż. Florian Mentel, doc. Robert Szyndler

Był także autorem dwóch podręczników akademickich, również wielokrotnie wznawianych:

- ▲ Wasiuńk P.: Kucie matrycowe. WNT, Warszawa, 1987
- ▲ Wasiuńk P.: Teoria kucia i prasowania. WNT, Warszawa, 1990.

Wieloletni doradca naukowy w kilku instytutach Przemysłu Hutniczego i Biur Projektowych Przemysłu Przetwórczego m.in. w Instytucie Obróbki Plastycznej w Poznaniu. Konsultant w wielu kuźniach i hutach oraz innych zakładach przetwórczych, w których podstawowym procesem wytwarzania było kucie lub tłoczenie. Ceniony ekspert, wykonał kilkadziesiąt ekspertyz dla przemysłu przetwórczego, opracował wraz z zespołem współpracowników kilkadziesiąt wdrożonych prac naukowo-badawczych. Współpracował z ośrodkami naukowym w Ostrawie, Koszycach, Miskolcu, Moskwie i Petersburgu, uprawiającymi tematykę w zakresie kuźnictwa.

Jako pracownik Akademii Górniczo-Hutniczej był również zaangażowany w prace organizacyjne w zakresie nauki. Był przez wiele lat kierownikiem studium doktoranckiego, studiów podyplomowych i opiekunem koła naukowego na Sekcji PPM. Wśród pełnionych przez niego funkcji organizacyjnych poza uczelnią można wymienić:

- ♣ członek Sekcji Teorii Procesów Obróbki Plastycznej PAN (1964-80),
- ♣ członek Sekcji Podstaw Technologii PAN (1972-80),
- ♣ członek Komisji Metalurgii i Odlewnictwa PAN (1973-80),
- ♣ członek Rady Naukowej Instytutu Obróbki Plastycznej w Poznaniu (1971-80),
- ♣ członek Rady Naukowo-Technicznej Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Przemysłu Wyrobów Metalowych w Krakowie (1970-80),
- ♣ członek Rady Naukowej Instytutu Obróbki Skrawaniem w Krakowie (1970-80).

Wybitny uczony i nauczyciel akademicki wielu pokoleń młodzieży wyższych uczelni, zawsze zaangażowany w pracy naukowej i organizacyjnej. Wśród przyznanych Mu wyróżnień są: Krzyż Kawalerski OOP, Złoty Krzyż Zasługi i Nagrody Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki (przyznawane wielokrotnie za osiągnięcia w dziedzinie badań naukowych, kształcenia młodej kadry naukowej i autorstwa wyróżniających się podręczników dla studentów i szkolnictwa średniego).

Ostatnie lata poświęcił aktualizacji podręczników, których był autorem. Do ostatnich chwil swojego życia, nawet wtedy, gdy zdrowie fizyczne już utrudniało Mu pracę, aktualizował treści kolejnych wydań. Jego pogrzeb odbył się 6 stycznia 2005 w Jaśle, gdzie został pochowany na tutejszym cmentarzu. Żył 94 lata.

Źródło

- ♣ Praca zbiorowa: Wielka Księga 85-lecia Akademii Górniczo-Hutniczej. Wyd. Helion: Mastermedia, Gliwice, 2004, s. 387
- ♣ Janowski J., Pawłowski B.: Wydział Inżynierii Metali i Informatyki Przemysłowej. Jubileusz 90-lecia Wydziału 1922-2012. Wyd. Nauk. AKAPIT, Kraków, 2012, s. 135
- ♣ Sińczak J.: Profesor Piotr Wasiunyk – wspomnienie, w: Biuletyn Informacyjny AGH, 2005, nr 140, str. 15-16
- ♣ Kto jest kim w Polsce. Informator biograficzny. Ed. 3 (red. Lubomir Mackiewicz, Anna Żoźna), Warszawa, 1993, s. 773–774
- ♣ Dziennik Polski 2005 nr 3 (5 I 2005). s. 12 [nekrologi]

Prof. dr hab. inż. Jan Madej (1919-1975)

Dyscyplina naukowa: metalurgia
Specjalność naukowa: przeróbka plastyczna metali, technologia i procesy wytwarzania rur

Jan Madej (ur. 16 października 1919 w Chrzanowie, zm. nagle 2 lipca 1975 w Krakowie) – polski specjalista od przeróbki plastycznej metali w zakresie technologii i procesów wytwarzania rur, docent Akademii Górniczo-Hutniczej, organizator i kierownik naukowo-dydaktyczny Punktu Konsultacyjnego AGH w Siemianowicach Śl. (1971-75).

Biografia

Pracę zawodową rozpoczął w Fabryce Lokomotyw w Chrzanowie, jako robotnik (1938-46). W 1948 roku ukończył Liceum Techniczne w Katowicach, uzyskując świadectwo dojrzałości. Następnie studiował na Wydziale Hutniczym Akademii Górniczej w Krakowie (1948-54), otrzymując po ich ukończeniu stopień mgr inż. metalurga. Jeszcze podczas studiów podjął pracę w Katedrze Plastycznej Przeróbki Metali jako młodszy asystent (1952-58), który miał za zadanie zorganizowanie zaplecza naukowo-badawczego dla Katedry. Równocześnie pracował także w Krakowskich Zakładach Odlewniczych (1954-57) – jako główny mechanik, i Dziale Produkcji Aparatury Naukowej AGH (1957-58) – będąc organizatorem i kierownikiem tej jednostki.

Doc. Jan Madej podczas prowadzenia zajęć z procesów wytwarzania rur ze studentami V roku sekcji PPM w roku ak. 1970/71. Od lewej: Docent, dalej studenci (4 osoby) i mgr inż. Józef Sas – asystent

Od 1958 roku wykładał na studiach stacjonarnych, wieczorowych, podyplomowych i doktoranckich przedmioty związane z technologią przeróbki plastycznej, teorią i procesami wytwarzania rur stalowych.

Pracę doktorską pt. „Prędkości walcowania profili regularnych” wykonał pod kierunkiem doc. dr inż. Jerzego Bazana i obronił na macierzystym wydziale w 1963 roku. Pracę habilitacyjną pt. „Studium kotliny odkształcenia przy walcowaniu skośnym, ze szczególnym uwzględnieniem parametrów siłowych i technologicznych” – obronił w 1969 roku również na macierzystym wydziale. Była ona pierwszą tego typu pracą, wykonaną przez pracownika naukowego Katedry PPM na nowo zaprojektowanym (we współpracy z dr inż. Marianem Morawieckim) i zbudowanym unikatowym stanowisku laboratoryjnym, jakim była walcarka skośna.

Tytuł naukowy profesora uzyskał w 1975 roku, ale przedwczesna śmierć uniemożliwiła Mu odbiór nominacji. W Katedrze Przeróbki Plastycznej pracował na stanowiskach: zastępcy

profesora (1958-70), docenta (1970-75), profesora (1975). W latach 1969-75 pracował – po reorganizacji Wydziału Metalurgicznego AGH, w Zakładzie Plastycznej Przeróbki Metali.

Doc. Jan Madej był autorem 63 publikacji, w tym 2 skryptów:

- ▲ Madej J., Kazanecki J., Wnęk Z.: Ćwiczenia laboratoryjne z przeróbki plastycznej metali. Wyd. AGH, Kraków, skrypt: nr 220 – 1971, nr 418 – 1974
- ▲ Madej J., Wnęk Z.: Rurownictwo. Cz. I – Teoretyczne podstawy i technologia wytwarzania rur stalowych. Wyd. AGH, Kraków, skrypt: nr 273 – 1972

oraz 5 patentów. Pod Jego kierunkiem zostało wykonanych ok. 170 prac dyplomowych, a także był promotorem 3 prac doktorskich. Jego działalność zawodowa miała ścisły związek z przemysłem hutniczym, zwłaszcza w ramach konsultacji naukowych, prowadzonych w Hutach: Jedność i Batory. Inicjowała ona liczne tematy wspólnych prac naukowo-badawczych, wykonywanych dla producentów rur bez szwu ze stali stopowych.

Doc. J. Madej był inicjatorem, organizatorem i oddanym kierownikiem Punktu Konsultacyjnego AGH w Siemianowicach Śl., utworzonego przy Hucie Jedność (1971-75). Dzięki niemu licznej grupie pracowników śląskiego hutnictwa umożliwiono zdobycie wykształcenia inżyniera metalurga w specjalności przeróbki plastycznej metali.

Za działalność naukową, dydaktyczną i organizacyjno-społeczną został wyróżniony: Złotym Krzyżem Zasługi i Złotą Odznaką „Zasłużonego dla Miasta Krakowa”.

Zmarł nagle w Krakowie i w dniu 9 lipca 1975 roku i został pochowany na Cmentarzu Rakowickim. Żył 56 lat.

Źródło

- ▲ Praca zbiorowa: Wielka Księga 85-lecia Akademii Górniczo-Hutniczej. Wyd. Helion: Mastermedia, Gliwice, 2004, s. 213
- ▲ Janowski J., Pawłowski B.: Wydział Inżynierii Metali i Informatyki Przemysłowej. Jubileusz 90-lecia Wydziału 1922-2012. Wyd. Nauk. AKAPIT, Kraków, 2012, s. 88
- ▲ Nowakowski A.: Doc. dr hab. inż. Jan Madej: wspomnienie pośmiertne. ZN Metalurgia i Odlewnictwo, 2 (1976) 2, 185-188
- ▲ Doc dr hab. inż. Jan Madej: wspomnienie pośmiertne. Hutnik, 43 (1976) 3, 130

Prof. zw. dr hab. inż. Lucjan Sadok (1941-1995)

Dyscyplina naukowa: metalurgia

Specjalność naukowa: przeróbka plastyczna metali, teoria i technologia procesów plastycznego płynięcia i ciągarstwo

Lucjan Sadok (ur. 28 listopada 1941 w Garbowie Starym k. Sandomierza, zm. nagle 22 grudnia 1995 w Krakowie) – polski specjalista metalurg od przeróbki plastycznej metali w zakresie teorii i technologii procesów plastycznego płynięcia i ciągarstwa, profesor Akademii Górniczo-Hutniczej, wieloletni kierownik Katedry Plastycznej Przeróbki Metali (1988-95), Dziekan Wydziału Metalurgicznego i Dyrektor Instytutu Metalurgii AGH (1984-90), autor wielu publikacji naukowych i czterech podręczników dla szkół wyższych.

Biografia

Świadectwo dojrzałości uzyskał w 1959 r., jako absolwent Technikum Hutniczego w Stalowej Woli. Studia wyższe odbył w latach 1959-64, uzyskując na Wydziale Metalurgicznym AGH dyplom magistra inżyniera o specjalności przeróbka plastyczna metali. Stopień naukowy doktora nauk technicznych otrzymał w grudniu 1970 r. na podstawie rozprawy pt. „Badania nad procesem swobodnego ciągnięcia rur w warunkach tarcia hydrodynamicznego” – wykonanej pod kierunkiem doc. dr inż. E. Wośka, a stopień naukowy doktora habilitowanego nauk technicznych uzyskał 10 stycznia 1977 r. na podstawie rozprawy pt. „Nowe aspekty ciągnięcia rur w warunkach tarcia hydrodynamicznego”. Tytuły naukowe profesora nauk technicznych otrzymał w 1984 r., a od 1 lutego 1991 r. profesora zwyczajnego.

Pracę zawodową rozpoczął od 1 grudnia 1964 r., początkowo w Katedrze Plastycznej Przeróbki Metali Wydziału Metalurgicznego AGH, a po reorganizacji w Zakładzie Plastycznej

Dziekan prof. L. Sadok otwiera Konferencję Wydziałową, odbywającą się podczas Jubileuszu 70-lecia AGH i Dnia Hutnika 1989. Od lewej: prof. J. Janowski – rektor AGH, prof. L. Sadok – dziekan Wydz. Metalurgicznego, prof. J. Giergiel – prorektor

Przeróbki Metali Instytutu Metalurgii AGH, zajmując kolejno stanowiska: stażysty, asystenta, starszego asystenta, adiunkta, docenta, profesora nadzwyczajnego i zwyczajnego. W całym okresie swojej pracy dał się poznać jako wyróżniający się nauczyciel akademicki, nieustannie działający dla rozwoju Wydziału i Uczelni. W latach 1984-1990 pełnił z wyboru Rady Wydziału Metalurgicznego funkcję Dziekana i Dyrektora Instytutu Metalurgii. Za jego kadencji od roku akad. 1986/87 uruchomiono na Wydziale Metalurgicznym AGH nowy kierunek kształcenia: Inżynieria Materiałowa, a od 26 maja 1993 r. Senat AGH zmienił nazwę wydziału na Wydział Metalurgii i Inżynierii Materiałowej.

W latach 1987-1990 był członkiem Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej, a w latach 1993-1996 został wybrany dwukrotnie członkiem Centralnej Komisji ds. Tytułu Naukowego i Stopni Naukowych, w pracach których wyróżniał się rzetelnością i pełną obiektywnością w ocenie wniosków awansowych.

Dziekan prof. Lucjan Sadok podczas posiedzenia Senatu z okazji Dnia Hutnika 1989

Pełnił funkcję kierownika Zakładu Plastycznej Przeróbki Metali (1988-95). Wniósł znaczący wkład do rozwoju nauki w Polsce w zakresie plastycznej przeróbki metali.

Profesor ma bardzo duże zasługi w dziedzinie popularyzacji nauki polskiej poza granicami kraju poprzez organizację cyklu Międzynarodowych Konferencji Metal Forming. Pierwsze ogólne koncepcje dla zorganizowania Konferencji Metal Forming powstały w rozmowach profesorów: W. Leskiewicza, E. Wośka i L. Sadoka, co mogło być stymulowane także nawiązaniem kontaktów z inż. T. Sendzimirem – dhc AGH. Ostatecznie pierwszą konferencję w 1974 roku zorganizowano pod kierunkiem prof. E. Wośka, a następne – w latach: 1982 i 1987, organizował prof. L. Sadok.

W uznaniu Jego zasług dla rozwoju dziedziny naukowej Metalurgia w 1993 r. został wybrany Przewodniczącym Komitetu Metalurgii przy IV Wydziale Polskiej Akademii Nauk. Od 1994 r. był członkiem The New York Academy of Sciences, a od 1995 r. figuruje w wydawnictwie Who's Who in the World, publikowanym przez A. Marquis.

Prof. L. Sadok był promotorem wielu prac magisterskich i inżynierskich, przy czym wypromował sześciu doktorów nauk technicznych, a cztery prace doktorskie – zrealizowane pod jego kierunkiem otrzymały wyróżnienie. Był również laureatem nagród Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki oraz Rektora AGH.

Jest autorem lub współautorem ponad 80 artykułów naukowych z zakresu teorii procesów przeróbki plastycznej. Jako współautor opracował:

a) skrypty uczelniane:

- ▲ Sadok L. i in.: Teoria ciągarstwa – ćwiczenia laboratoryjne. UWN-D „Wydawnictwa AGH”, Kraków, 1970, skrypt nr 205
- ▲ Łuksza J., Sadok L.: Wybrane zagadnienia z ciągarstwa. UWN-D „Wydawnictwa AGH”, Kraków, 1983, 1986 oraz

b) książki – monografie:

- ▲ Morawiecki M., Sadok L., Wosiek E.: Teoretyczne podstawy technologicznych procesów przeróbki plastycznej. Wyd. Śląsk, Katowice, 1977
- ▲ Morawiecki M., Sadok L., Wosiek E.: Przeróbka plastyczna – podstawy teoretyczne. Wyd. Śląsk, Katowice, 1986.

Szeroko współpracował w kraju z przemysłem hutniczym i zakładami głębokiego przetwórstwa stali. Jako konsultant wprowadził do praktyki wiele nowych rozwiązań technologicznych, związanych m.in. z ciągnięciem drutów bardzo cienkich ze stali stopowych i stopów specjalnych, zastosowaniem uszczelki w maszynach hutniczych (patent) czy prostowaniem kształtowników. W 1990 roku został członkiem kolegium redakcyjnego czasopisma Hutnik. Jako redaktor działowy, pomimo wielu już wspomnianych zajęć, bardzo aktywnie współpracował z autorami artykułów, co przyczyniło się do zwiększenia ilości prac oraz wzrostu poziomu tych publikacji.

Pełniąc tak liczne obowiązki społeczne i naukowe, prof. L. Sadok nie tracił kontaktu z życiem sportowym, gdyż w 1991 r. został działaczem, pełniąc funkcję Wiceprezesa Zarządu Towarzystwa Sportowego „Wisła” w Krakowie.

Prof. Lucjan Sadok należał do najwybitniejszych uczonych i najaktywniejszych profesorów z zakresu hutnictwa. Posiadał wielki dorobek naukowy, dydaktyczny, wychowawczy i organizacyjny. Za wybitne zasługi w działalności naukowej, dydaktyczno-wychowawczej i organizacyjnej był wielokrotnie wyróżniany odznaczeniami państwowymi i innymi. M.in. został odznaczony: Srebrnym Krzyżem Zasługi (1974), Złotym Krzyżem Zasługi (1979) i Krzyżem Kawalerskim OOP (1985), również był laureatem wielu Nagród Ministra oraz wielokrotnie nagród Rektora AGH. Posiadał również Medal Komisji Edukacji Narodowej (1987) i Medal 40-lecia PRL (1985).

Prof. Lucjan Sadok był człowiekiem o szerokich horyzontach i wielu zainteresowaniach, a przede wszystkim człowiekiem o niezwykłej dobroci i życzliwości. W dniu 22 grudnia 1995 roku odszedł od nas nagle i niespodziewanie, pozostawiając Rodzinę i swych kolegów, współpracowników i znajomych w głębokim smutku i żalu. W dniu 3 stycznia 1996 roku spoczął na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie. Żył 54 lata.

Źródło

- ♣ Praca zbiorowa: Wielka Księga 85-lecia Akademii Górniczo-Hutniczej. Wyd. Helion: Mastermedia, Gliwice, 2004, s. 311
- ♣ Janowski J., Pawłowski B.: Wydział Inżynierii Metali i Informatyki Przemysłowej. Jubileusz 90-lecia Wydziału 1922-2012. Wyd. Nauk. AKAPIT, Kraków, 2012, s. 116
- ♣ Nowakowski A.: Wspomnienie pośmiertne o prof. Lucjanie Sadoku: prof. dr hab. inż. Lucjan Sadok profesor zwyczajny AGH (1941-1995). ZN Metalurgia i Odlewnictwo, 22 (1996) 1, 85-86, portr.
- ♣ Profesor Sadok nie żyje!! Biuletyn Informacyjny Pracowników AGH. 1996, nr 24, s. 24, portr.

Opracował: dr inż. Jerzy Kajtoch

Kraków, 7 stycznia 2015 roku